

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Dahl, H.

(Br.)
Litt-
sv-
Dram.

Komedi

i en akt.

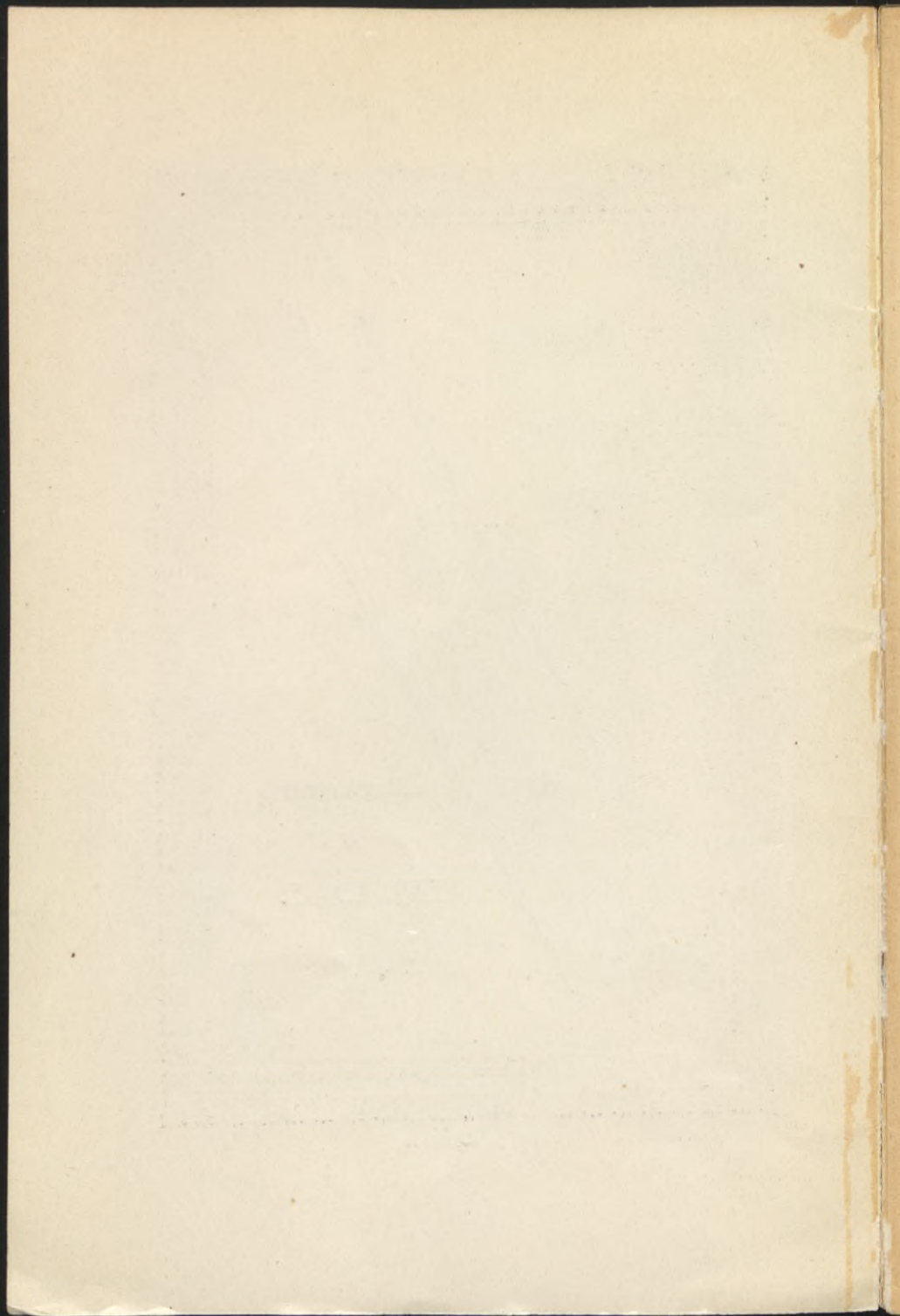
FÖRLOFVADE FÖR FORT.

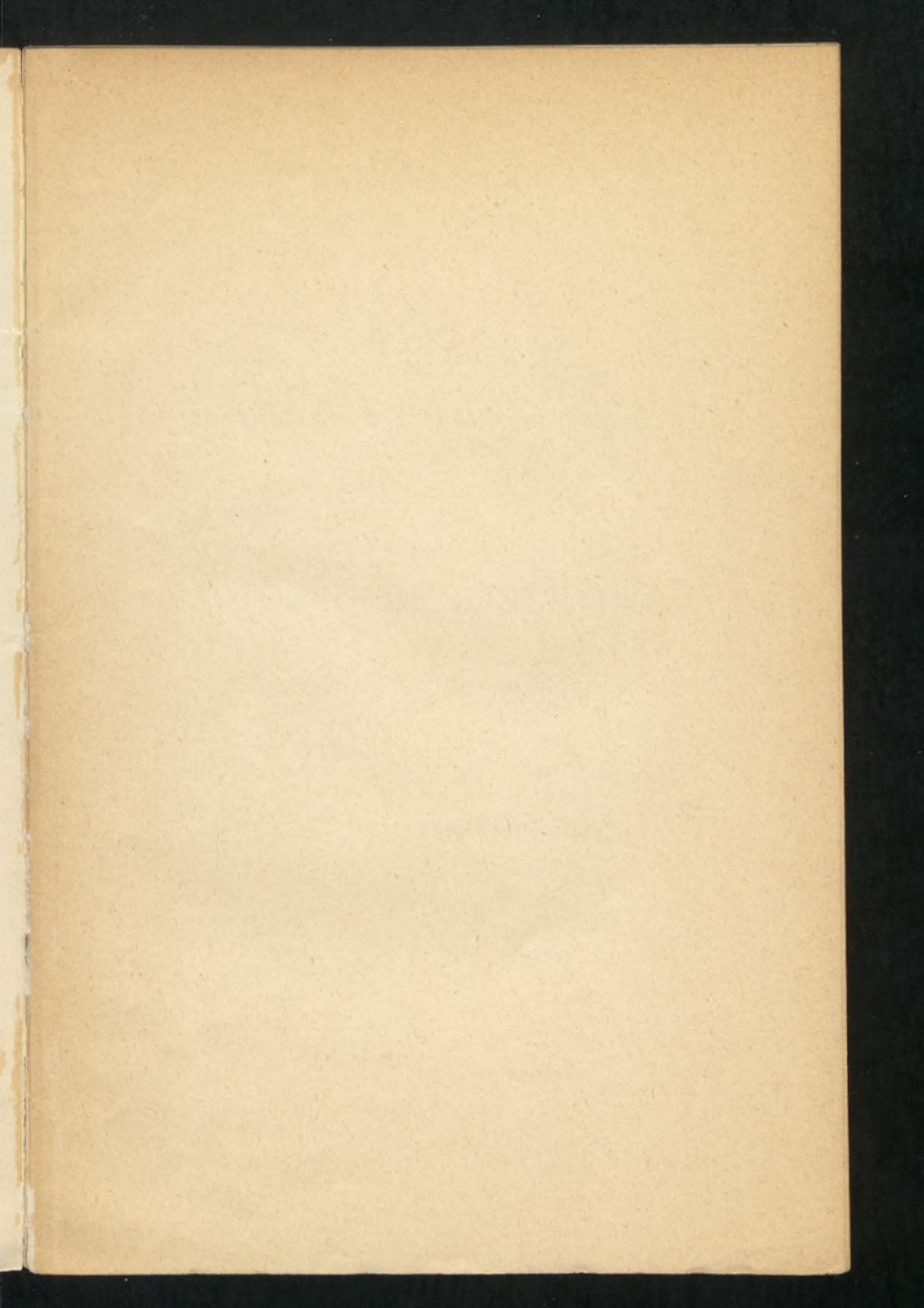
Bearbetning

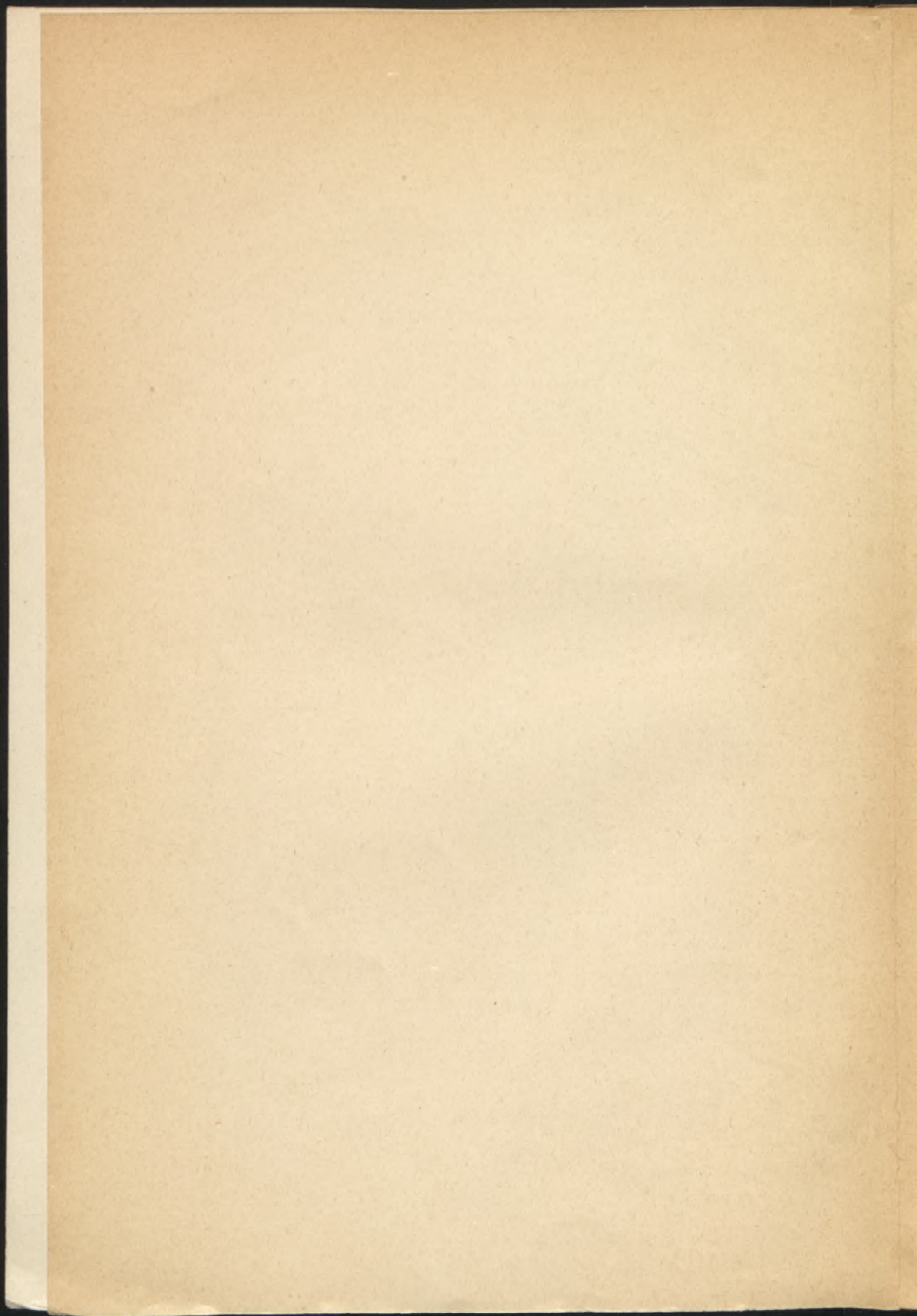
af

Hj. D-1.

KONTROLLÖREN I KGL. TULLVERKET

HERR

LUDVIG BERGSTRÖM

TILLEGNAS DETTA ARBETE

VÄNSKAPSFULLT

AF

HJ. D—L.

UNIVERSITY OF CHICAGO

1925

LUDDY'S ERGONOMY

ILLINOIS STATE LIBRARY

UNIVERSITY OF CHICAGO

1925

1925

FÖRLOFVADE FÖR FORT.

KOMEDI I EN AKT.

BEARBETNING

AF

HJ. D—L.

KARLSHAMN,
E. G. JOHANSSONS BOKTRYCKERI, 1301.

PERSONERNA:

FRU GRÖNVALL, enkefru.

MALVINA, hennes dotter.

FRANS GRÖNVALL.

ADELHEIDE HUMLE, guvernant.

NIKODEMUS SVENSSON, inspektor.

EN TJENSTFLICKA.

Händelsen tilldrager sig hos fru Grönvall, på hennes egendom i Upland. Svensson talar bred skånska.

Tryckt i 20 exemplar.

Scenen föreställer ett större rum. Dörr i fonden. En dörr till venster och tvenne till höger hvaraf den ena går ut till verandan. Midt på scenen ett matbord. Deröfver en hänglampa. Malvina sitter och skrifver vid ett mindre bord till venster. Flera skrifhäften och böcker ligga bredvid henne på bordet. Frans står i dörren till höger.

Första scenen.

FRANS. MALVINA.

FRANS. Pst! Malvina.

MALVINA. (*Utan att låta störa sig.*) Är du redan uppe?

FRANS. Som du ser. Det är så herrligt i trädgården.

MALVINA. (*Samma jeu.*) Inte sant? (*Skrifver.*) Och släppte honom ned med en handduk räddande honom sålunda undan de förföljande danskarne.

FRANS. Ingen under att de som fått smak för landet ej vilja bo i städerna. Nu börjar jag fatta huru det skulle vara. Följ med mig ut i trädgården.

MALVINA. (*Samma jeu.*) Jag kan inte. (*Skrifver.*) Icke anande att det var den stolte Gustaf Eriksson.

FRANS. Hvad är det du skrifver?

MALVINA. (*Osäker.*) Jag skall sluta min kria om Gustaf Wasa. Du stör mig ju.

FRANS. Kom nu med ut i trädgården. Fåglarne sjunga så vackert.

MALVINA. (*Tuggande pennen.*) Det måtte jag väl hört förr än nu.

FRANS. Men inte i mitt sällskap.

MALVINA. Efter läsningen; men inte nu. Det är omöjligt. Jag får bara bannor af fröken Humle — hon är ond nog ändå.

FRANS. Hvad då för?

MALVINA. Derfor att du är här.

FRANS. Det gläder mig.

MALVINA. Men jag har hela obehaget.

FRANS. Lemna pennen för en stund, och kom med mig.

MALVINA. Du är så envis Frans. Krian måste vara färdig om en half timma.

FRANS. Den der guvernanten är en fasligt tråkig människa.

MALVINA. (*Suckar.*) Ja!

FRANS. Hon förargar sig fortfarande öfver min härvaro?

MALVINA. Ack, om det ville lyckas dig.

FRANS. Du skall få se . . . Jag väntar dagligen. Kom med i trädgården så skall jag tala om en hemlighet för dig.

MALVINA. Nej, reformationen fattas ännu.

FRANS. (*Smyger sig bakom och ger henne en kyss.*) Jag kan inte låta bli dig.

MALVINA. (*Förskräckt, tappar pennen.*) Nu gjorde du en stor plump. (*Försöker suga upp den med ett läskapper.*)

FRANS. Jag tar reformationen på mig.

MALVINA. (*Ond.*) Gå din väg. Det är din skuld att krian aldrig blir färdig. Jag skall bedja mamma att hon skickar hem dig.

FRANS. Då fattar hon genast att du är kär i mig.

MALVINA. Det kunde hända. (*Hon reser sig från bordet, slår samman skrifboken samt lägger*

penman på skrifstället.) Nu skall du också tala om den der hemligheten för mig.

FRANS. Det gör du rätt i. Du är alldeles för gammal att vara så rädd för en gammal guvernant. Visa henne en gång att du trampat ut barnskorua.

MALVINA. Inte sant, jag är för gammal att hafva guvernant. Hon har nu varit här i tio år och hon inbillar sig väl att jag inte blifvit äldre sedan dess.

FRANS. Hon lemnar naturligtvis inte sin plats utan påstötning. Det kan inte fortfara länge till.

MALVINA. Hvad menar du med det?

FRANS. Att tant förr eller sednare måste afstå sitt gods till sin svärson.

MALVINA. Men du är ju inte landtbrukare.

FRANS. Jag skall skaffa bort guvernanten, det kan du lita på. Jag förbereder en stor explosion, luntan är redan satt till minan, en enda gnista -- och hela den gamla mamsellen far i luften.

MALVINA. (*Förskräckt.*) Det är väl ändå inte ditt allvar.

FRANS. Det är synd om den hederlige Svensson; men han kan inte skonas.

MALVINA. Skall han också fara i luften?

FRANS. Naturligtvis, men han skall komma ner helbregda igen. Vore de inte ett präktigt par?

MALVINA. Inspektoren och fröken?

FRANS. Om vi i hemlighet skulle förlofva dem med hvarandra?

MALVINA. Det låter sig väl ej göra.

FRANS. Hon är dessutom bestämdt förtjust i honom.

MALVINA. Jag läste i går i hennes dagbok som hon hade glömt att låsa in. Just som jag höll på att läsa kom hon in och jag hade intet annat ställe att gömma den än bland mina böcker. Der står inga namn; men kär är hon.

FRANS. I Svensson?

MALVINA. Troligen.

FRANS. Får jag se hennes dagbok!

MALVINA. (*Tar dagboken bland böckerna på bordet och håller den bakom ryggen.*) Nej, det vore indiscret.

FRANS. (*Vill ta' boken.*) Du har ju lofvat ...

MALVINA. (*Springer omkring bordet förföljd af Frans. Fru Grönvall och Adelleide inkomma. Den sednare i morgontoilette med papillotter i håret. En tjänstflicka med frukosten på en bricka. Hon börjar duka det stora bordet.*)

Andra scenen.

DE FÖRRA. FRUN. GUVERNANTEN.
TJENSTFLICKAN.

GUVERNANTEN. Herre Gud, så barnsligt!

FRUN. Det kan man verkligen säga.

MALVINA. Jag visste inte — — —

FRANS. Tant skulle — — —

FRUN. Inte dukadt ännu? Malvina.

MALVINA. Jag har haft så mycket att skriva.
(*Hon hjälper tjänstflickan att duka bordet.*)

GUVERNANTEN. (*Gluttande i Malvinas kria.*)
Här ser trefligt ut.

FRUN. (*Till Frans.*) Du har väl använt morgontimmarne till att förbereda dig för examen!

GUVERNANTEN. Idel plumpar!

FRUN. I stället kollrar du bort flickan för mig.

FRANS. Skall då aldrig Malvina ha ferier.

FRUN. (*Till flickan, mönstrande det färdigdukade bordet.*) Har jag inte sagt att vi inte skola ha de kopparne i hvardagslag. Skulle någon gå sönder kan jag omöjligen få en sådan igen. (*De sätta sig till bords.*) Kaffet är ju kallt. (*Flickan går.*)

FRANS. Det är skönhetskaffe.

GUVERNANTEN. O, om det äfven kunde befordra själarnes skönhet. (*Ser svärmiskt i taket.*)

FRANS. (*Likaledes.*) Söker ni någon?

FRUN. (*Lemmar Frans en kopp.*) Se här!

FRANS. (*Tar koppen och lemmar brödkorgen till guvernanten.*) Behagas?

GUVERNANTEN. (*Sökande.*) De äro så stora.

FRANS. Ni äter ju ingenting.

GUVERNANTEN. (*Ser i taket.*) O, att vi kunde lefva af ether. Då voré vi lycksaliga varelser.

FRANS. Hvad skulle väl bagarne säga då?

GUVERNANTEN. (*Samma jeu.*) Hur lite kan ni följa mina tankars flygt.

FRANS. (*Samma jeu.*) Söker ni någon?

GUVERNANTEN. Idealernas rike.

FRANS. Der uppe?

GUVERNANTEN. Inte skall jag söka det på jorden. (*Ser på sitt ur.*) Skynda dig, Malvina. Vi ha i dag stor repetition.

MALVINA. Aldrig annat än repetera.

GUVERNANTEN. Och kommer vid bristande flit åter att börja på nytt.

FRANS. (*Till frun.*) Kusin vet snart mera än till och med jag.

FRUN. Skulle det vara något bevis på vetande kanske?

GUVERNANTEN. Nu kommer Svensson.

FRUN. Ändtligen.

GUVERNANTEN. Och jag som inte gjort min toilette ännu.

MALVINA. (*Afsides till Frans.*) Det har hon på 10 år aldrig hunnit med till frukost.

Tredje scenen.

DE FÖRRA. SVENSSON.

GUVERNANTEN. (*Möter Svensson i fonden.*)
God morgon! (*Går.*)

SVENSSON. Ståtlig god morgon.

FRANS. (*Skrattar.*) Precis som sedan 14 dagar.

MALVINA. (*Afsides till Frans.*) Som sedan 10 år.

SVENSSON. Här är posten. (*Lemnar bref och tidningar till fru Grönvall.*)

FRUN. (*Läser breffen.*) Offert på en last majs till 5,68. Hvad säger Svensson?

SVENSSON. Nog kunna vi vänta ännu en törn. Ty hvarför? Man har ännu inte fått någon öfverblick af årets skörd. Hvarken till kvantitet eller qualité. (*Slår sig ned vid bordet.*) Hvad jag skulle säga. — — —

FRUN. Det är bra, jag skall fundera på saken. Kunna vi inte lemna af de båda kalfvarne ännu? Slagtaren springer här hvarenda dag och frågar efter dem.

SVENSSON. Vi få väl vänta åtta dagar.

FRUN. Må göra. Hur är det med sjuklingen i stallet?

SVENSSON. Det är allt som det är det. Djurläkaren sjelf vet inte hvad det är. Ty hvarför? Han kan inte krypa in i det dumma djuret och se hvar det onda sitter.

FRUN. Huru många »ökar» köres det med i dag?

SVENSSON. Det skulle väl hetas vara »arton» men är endast sjutton. Ty hvarför? Den der August har varit på barndop och är inte nykter än.

FRUN. Alltid oordning, naturligtvis.

SVENSSON. Det skulle vara förbannade bra om er's nåd ville sjelf statuera ett exempel, ty hvarför — der stränghet ljuft förenar sig med qvinliga behagen — — —

FRUN. (*Gör en ogillande gest mot Svensson.*)

SVENSSON. Ursäkta hastigheten.

FRUN. (*till Malvina.*) Du glömmet att din guvernant väntar dig.

MALVINA. Nu skall jag gå (*går.*)

FRUN *lägger breffen och tidningarne i en liten korg.*) Jag läser posten i lusthuset, om någon frågar efter mig så är jag der. (*Af i fonden.*)

SVENSSON. (*Efter det han lugat sig djupt för frun, åter fortfarande.*) Der var ett stort bref till honom.

FRANS. Då skulle jag väl ha' det, kära Svensson.

SVENSSON. (*Tar fram en bok ur fikan, ur hvilken han tar brefvet.*)

FRANS. Jag brinner af otålighet. (*Öppnar brefvet i det han vänder sig bort. Brefvet innehåller en tidning och en liten biljett, hvilka han stoppar i fikan.*)

SVENSSON. Jag skulle väl ha' boken tillbaka.

FRANS. Är det en roman? Eller kanske handbok för landbrukare?

SVENSSON. (*Skakande hufvudet.*) Nemenen. Det skulle vara oförsvarligt om jag skulle på det viset stjäla tiden från den goda Guden — eller heter det gode? Jag är mycket svag i genus.

FRANS. Ni kan säga hvilket ni vill, min goda Svensson. Hvar och en förstår eder ändå. (*Ser i boken.*) Aha, en grammatika.

SVENSSON. Just det, en grammatik. Det är min passion, vet han. Ty hvarför? Inte är det så förb— säkert att våra föräldrar ha' talat rätt svenska, isynnerhet inte på gamla dagar. Det generar mig verkligen när man är i bildadt sällskap, särskildt när man till följe omständigheter måste hålla sällskap. Hennes nåd är ju enka och fröken — —

FRANS. Och fröken?

SVENSSON. Ja, hon är en ovanligt begåfvad dam och med den allra djupaste lärdom. Ty hvarför — hon skall undervisa barn och måste då sjelf veta allt.

FRANS. Jaså, ni menar den gamla fröken. Jag

trodde att det var för min kusin, ni ville glänsa med edra grammatikaliska konststycken.

SVENSSON. Fröken Malvina kallar jag aldrig »fröken» utan »vår fröken» och när jag är bland tjernarne alltid »vår nådiga fröken.» Ty hvarför — de skola hafva respekt. När jag deremot säger »fröken» så är det tydligt att jag menar guvernanten. Om jag deremot skulle säga »mamsell» så är det intet tvifvel med det heller — ty hvarför — jag menar »hushållikan». Det låter dessutom mycket lätt bevisa sig.

TJENSTFLICKAN (*kommer in från höger med en tidning i handen.*)

FRANS. Hvart skall du gå?

TJENSTFLICKAN. Jag skall gå med tidningen till fröken. Fruen har gått ned i orangeriet.

SVENSSON. Der hör ni — fröken — hvad har jag sagt.

FRANS. Vänta lite. Låt mig se tidningen, jag skall se efter om en annons. (*Frans låtsas läsa i tidningen hvarpå han förbyter tidningarne. Flickan af till venster.*)

SVENSSON. Hörde ni nu? Har jag inte rätt?

FRANS. Mycket rätt . . . Jaså, fröken har således ett visst inflytande på edra språkstudier.

SVENSSON. Det beror på huru man tar det. Jag skulle säga . . . gammal, kan jag inte finna. När hon för tio år sedan kom hit var hon en något så när ung flicka. Jag har nu dagligen det stora nöjet att önska henne en god morgon.

FRANS. (*Allvarlig.*) En ståtlig god morgon.

SVENSSON. Just det ja.

FRANS. En samvetsfråga: Behagar fröken eder mest med lockar eller papillotter?

SVENSSON. Det är en mycket svår fråga — ty hvarför? Egentligen skulle man ej våga se på en dam med papillotter, för morgontoilettens skull, emedan det icke passar sig. Menniska är menniska

och jag får uppriktigt bekänna att jag tycker bäst om henne med papillotter om morgnarne och lockar om middagarne.

FRANS. Då behagar hon er ju lika mycket i alla gestalter.

SVENSSON. (*Förlägen.*) Behagar — hm — det är något så när för mycket sagdt. Mycket kan slå an och behaga utan att behaga och å andra sidan, hvad som behagar mig vill jag gerna hafva; men — —

FRANS. Det är alltså fröken som från första början har kommit er att börja med språkforskningen.

SVENSSON. Delvis. Fröken har mången gång haft den godheten att rätta mig när jag uttryckt mig ogrammatikaliskt. Delvis — iure håg.

FRANS. Jag skall rekommendera er en herrlig bok. »Den verkliga svensken eller konsten att på tjugofyra timmar — — —

SVENSSON. Dumheter — den har jag redan proberat; men den var för kortfattad. Allt det der kunde jag förut. Nej, nej, det måste vara en mycket tjock grammatik.

FRANS. Är det meningen att ni skall gifta er när ni riktigt har lärt er grammatiken.

SVENSSON. Man kan inte så noga veta. Nog kunde jag köpa mig en egendom, pengarne har jag redan. Men så kommer en annan sak. Jag har nu varit här på godset i femton år och är van att se allt i stort. Jag skulle känna mig olycklig om min verkningskrets skulle minskas. Visserligen är det bra när man kan sätta foten under eget tak. — —

FRANS. Och en vacker kvinna står bredvid.

SVENSSON. Ja, till giftermål hörer något så när två — — —

FRANS. Det kan väl inte fattas en sådan man.

SVENSSON. Jag har haft många tillbud, jag, i

min dag, mår han tro, tillbud med pengar; — men — kärleken — bildningen — — —

FRANS. Tillstå dock att ert hjerta redan har gjort sitt val.

SVENSSON. Nu är han för nyfiken. Han kan ju tala om sina hjerteangelägenheter för mig.

FRANS. Naturligtvis, hvarför inte?

SVENSSON. Till exempel — — —

FRANS. Till exempel — ni lofvar att tiga?

SVENSSON. Som grafven

FRANS. Kan jag lita på det?

SVENSSON. (*Högtidlig.*) Grafven är stum, omätlig dess djup.

FRANS. Näväl; men — — —

SVENSSON. Nu ska' han raska på.

FRANS. Men sedan talar ni om — — —

SVENSSON. Justament det ja.

FRANS. Jag är ända till vansinne kär i fröken Adelheide.

SVENSSON. (*Förintad.*) I fröken.

FRANS. Tala inte om det. Jag vet att min kärlek kommer att stöta på oöfverstigliga hinder — jag kunde ju hvad åldern beträffar vara hennes son, men hvad frågar den sanna kärleken efter åldern.

SVENSSON. Är detta verkligen något så edert allvar?

FRANS. Hur kan ni tvifla?

SVENSSON. (*Slutar äta, reser sig upp och går till dörren i fonden.*)

FRANS. Hvad nu, går ni?

SVENSSON. (*Högtidligt.*) Jag önskar er all möjlig lycka.

FRANS. Hur var det med er käraste?

SVENSSON. Han skall nog få höra af mig.

Fjerde scenen.

FRANS (*ensam.*)

Ha, ha ha, den är kär om någon är. Nu ska vi se i dagboken. (*Framtar dagboken och bläddrar i den.*) En dikt af Stagnelius. — En tvättnota. — Citat af Tegnér. — Huru man gör glace utan ägg — Ingenting om honom eller från honom. (*Läser.*) Du vet inte hur innerligt kär du är mig, du oförderfvade yngling. Hur ofta har jag inte önskat att se dig upplyftad till mig i bildning. (*Talar.*) Detta måtte vara om honom. (*Lyssnar.*) Någon kommer. (*Gömmar boken och vill gå ut i fouden. Fru kommer från verandan.*)

Femte scenen.

FRANS. FRUN.

FRUN. Hvarthän?

FRANS. Jag har så brådtom.

FRUN. Hur då?

FRANS. En annan gång, tant lilla. Nu måste jag springa.

FRUN. Du måtte väl kunna i all korthet — —

FRANS. Hvarenda minut är dyrbar.

FRUN. Jag vill genast veta hvad som är på färde?

FRANS. Du vet ju, min examen — — —

FRUN. Nå — än sedan?

FRANS. Jag skulle väl med allvar tänka på att taga den snart.

FRUN. Du kan väl inte taga den nu här ute?

FRANS. Nej, gudskelof.

FRUN. Allt så har — (*Man hör ett skri från venster.*)

Sjette scenen.

DE FÖRRA. MALVINA (*från venster.*)

MALVINA. Hjelp, hjelp, jag tror hon dör.

FRUN. Hvem dör?

MALVINA. Fröken Adelheide.

FRANS (*afsides.*) Nu eller aldrig. (*Högt.*)
Jag skall hemta åderlätaren. (*Går ut i fonden.*)

FRUN. (*Ropar efter honom.*) Skaffa heldre hit ett glas vatten.

MALVINA. Jag blef så rädd. Jag hade just slutat min kria. Fröken satt framför speglen och ordnade lockarne.

FRUN. Det kunde hon ha' gjort straxt i dag morgse.

MALVINA. Och läser i tidningen. På en gång börjar hon att skrika: Jag dör, jag dör. — Jag blef så rädd att jag spillde ut bläckhornet öfver skrifboken. — —

FRUN. Och öfver bordduken.

Sjunde scenen.

DE FÖRRA (*utom Frans*) ADELHEIDE (*från venster.*)

ADELHEIDE. (*Blek och förstörd.*) Låt mig dö. Jag är död. (*Nedfaller på en stol.*)

FRUN. Ännu lefver ni ju.

ADELHEIDE. Ännu endast ett par minuter. Min tid är ute. Jag känner hur mannen med lian syftar åt mitt hjerta.

FRUN. Men så säg hvad som fattas er.

ADELHEIDE. Jag har blifvit utsatt för en fruktansvärd smädelse, en med djefvulsk snarfyndighet anlagd intrig.

FRUN. Men så tala då ett förnuftigt ord.

ADELHEIDE. Hur är det möjligt? Jag har ju förlorat förståndet.

FRUN. Det ser verkligen så ut.

ADELHEIDE. Det ser icke blott så ut, utan det är verklighet.

FRUN. Har fröken sett spöken?

ADELHEIDE. Detta var det värsta som gerna kunde passera mig.

FRUN. Kanske en öfverraskande dödsannons?

ADELHEIDE. O, om det ändå hade varit min.

FRUN. Var god och säg mig hvad det är. Det smula humör jag har är snart slut.

ADELHEIDE. Hur skall jag kunna säga det, ser ni inte hur jag rodnar.

FRUN. Ja, hvaröfver?

ADELHEIDE. Ja, jag är — Låt den stackars flickan gå ut.

FRUN (*till Malvina.*) Lemna oss, Malvina.

MALVINA. (*Går.*)

FRUN. Och nu.

ADELHEIDE. Ja — jag är förlofvad — O himmel.

FRUN. Då får man väl gratulera.

ADELHEIDE. (*Visar tidningen.*) Läs sjelf!

FRUN. I dagens tidning? Den har jag ju redan läst. (*Läser.*) Förlofvade Nicodemus Svensson och Adelheide Humle.

ADELHEIDE. Är det inte höjden?

FRUN. Inte just alldeles; men det är i högsta grad orätt att sådant utan min vetskaps försiggår här i huset.

ADELHEIDE. Och ni tror det vara verklighet. Finner ni det inte gränslöst att jag med min bildning skulle välja — —

FRUN. Visserligen är ni inte mer så ung och inte skulle jag för min del just hafva föredragit Svensson. Det är nu en gång så och sämre parti kunde ni hafva gjort.

ADELHEIDE. Hvertenda ord tränger som en dolk till mitt hjerta. Kan ni verkligen tro att jag

skulle kunna älska denne grofhyflade person som inte ens kan tala sitt modersmål. (*Utbrister i häftig gråt.*) Hvad skall ni bara tänka om den åt hvilken ni anförtrott er dotters uppfostran.

FRUN. Men hvarför går ni och förlofvar er med honom då?

ADELHEIDE. Det är alltsammans lögn, nedrighet, förtal. — Man vill antasta min obefläckade vandel. Annonsen är mig ovetande införd.

FRUN. Det är verkligen skamligt.

ADELHEIDE. Hela trakten kommer att hänskratta. Släktingar och vänner från staden skola komma att gratulera — och skandalen sedan. Jag måste dö. (*Sjunker ned på en stol.*)

Åttonde scenen.

DE FÖRRA. SVENSSON.

SVENSSON. (*Svartklädd, bärande ett glas vatten.*) Behagas?

ADELHEIDE. (*Uppspringande.*) Ah. (*Betäcker papilloterna med händerna och nedfaller på en stol afsvimnad.*)

SVENSSON. (*Tappar glasets af förskräckelse.*) Ah — (*Frun hjälper Adelheide.*)

FRUN. Men fröken då. — Herr Svensson — en fin tillställning det här.

SVENSSON (*förlägen.*) Ursäkta min otymplighet. Jag skall skaffa ett likadant glas i stället.

FRUN (*otåligt.*) Gå efter vatten Svensson; men tag det då på en bricka. Skynda sig.

SVENSSON (*går ut igen. Frun är sysselsatt att bringa den afdånade Adelheide till sans. Svensson återkommer med en mindre bricka full med vatten.*)

SVENSSON. Jag såg ingen större bricka; men går så gerna efter mera.

FRUN (*otålig.*) Herre du min Skapare, jag tror att jag också svimmar.

ADELHEIDE (*betäcker papiljotterna med båda händerna och rusar ut till venster.*)

SVENSSON (*efter en paus.*) Frans sa' att jag skulle gå hit med ett glas vatten och det gjorde jag isynnerhet som jag hade ärende till hennes nåd.

FRUN. Mig? Ni menar väl fröken?

SVENSSON. (*Suckande.*) Åhnej — fröken söker nog en annan upp.

FRUN. En annan?

SVENSSON. Ty hvarför — han älskar henne.

FRUN. Hvem?

SVENSSON. Grafven är stum, omätlig dess djup.

FRUN. Har då alla människor blifvit galna i dag? Samla edra tankar herr Svensson. Vet ni hvem jag är? Känner ni mig?

SVENSSON. Tankarna äro nog samlade, hennes nåd; men hjertat — är såradt. Jag kan inte ändra det; men jag vill inte vara vittne till det längre. När man i 10 år har hoppats oafbrutet, sexton gånger gnott igenom grammatiken. — (*Börjar gråta högt.*) Lef lycklig hennes nåd; men jag vill flytta.

FRUN. Herr Svensson vill flytta — så plötsligt? Hvad i hela världen är det nu som kommit på tvären? (*Håller tidningen framför honom.*) Är det ni som låtit införa denna annons?

SVENSSON. (*Ser betänkligt på frun och tidningen. Skakar på hufvudet, sätter slutligen ett par glasögon på sig och läser annonsen.*) Nu spökar det. Det är ett spöke.

FRUN. Som ni gjort.

SVENSSON. Jag vill aldrig mera trampa den gröna jorden om — ty hvarför — har jag inte läst tidningen innan jag bar den in till hennes nåd.

FRUN. Då ha' vi båda förbigått annonsen.

SVENSSON. Det är inte möjligt.

FRUN. Men der står den emellertid.

SVENSSON. Det skulle inte passa så galet. Nikodemus Svensson och Adelheide Humle. (*Suc-kar.*) Ah.

FRUN. Saken förefaller mig sjuk. Jag kan emellertid försäkra er att fröken har upptagit det mycket illa.

SVENSSON. Det säger jag intet om. Det är ju dessutom en annan.

FRUN. Det är hon som genom denna annons blottställes. Om nu ni är oskyldig hvilket ju kunde vara en möjlighet så är det kanske någon annan som af vänskap eller fiendskap till någon af er har gjort detta. Hur vill ni nu ordna den här saken?

SVENSSON. Jag begär intet bättre — ty hvarför — det är en annan — —

FRUN. Hvilken annan? (*Adelheide inkommer i fullständig toilette.*)

Nionde scenen.

DE FÖRRA. ADELHEIDE.

ADELHEIDE. Nådig fru — detta är en fullständig komplott. (*Varseblir Svensson, möter honom med blicken.*) Min herre, ni existerar alldeles inte för mig.

SVENSSON. Nej tyvärr!

ADELHEIDE. En fullständig komplott, säger jag. Min dagbok, i hvilken jag nedlagt mitt jungfruliga hjertas hemligaste känslor, är stulen från mig. Hur kunde eljest någon hafva gissat.

FRUN. Ni hade alltså gjort bekännelser i dagboken?

ADELHEIDE. (*Förlägen.*) Inte just — det var endast stilistiska utgjutelser af min själ — fantasier.

FRUN. (*Allvarligt.*) Fröken, fröken — —

ADELHEIDE. Jag fordrar den aldri strängaste undersökning. Malvina måste vara med i komplotten.

SVENSSON. Ty hvarför? Hvem skulle annars kunnat få fatt i den der boken?

ADELHEIDE. (*Mötande honom med blicken.*)
Min herre, ni existerar alldeles inte för mig.

SVENSSON. (*Torkande sig i ögonen med en blå näsduk.*) Det vet jag ju.

ADELHEIDE. Herr Frans är säkerligen med i komplotten.

SVENSSON. Det är just hvad han är.

FRUN. Hur vet herr Svensson det?

SVENSSON. Grafven är stum och omätlig — —

FRUN. Dess djup. Det hör jag nu visst för tredje gången redan.

ADELHEIDE. (*Afsides.*) Det der sade han rätt nätt. (*Suckar.*)

Tionde scenen.

DE FÖRRA. MALVINA.

MALVINA (*till frun.*) Ett ord, mellan fyra ögon.

FRUN. Hvar har du frökens dagbok?

MALVINA. (*Förlägen.*) Min Gud.

ADELHEIDE. Har jag inte rätt — hvasa?

FRUN. Fram med den genast.

MALVINA. Kom med hit in, mamma. Frans vill tala med dig. (*Frun går med Malvina.*)

ADELHEIDE. (*Afsides.*) O, mon Dieu! Nu är jag ensam med honom. Hvilken pinsam situation. Han tycks vara oskyldig.

SVENSSON. (*Hostar.*)

ADELHEIDE. Min herre, det skulle vara oädelt —

SVENSSON. Ni har ingenting att frukta — ty hvarför — jag existerar ju ej för er.

ADELHEIDE. Ni tar kanske mitt ord för hårdt. I närvaro af vår nådiga fru. — (*Afsides.*) Om han bara ej hade sagt omätlig dess djup.

SVENSSON. Snart skall jag något så när totalt upphöra att existera.

ADELHEIDE. Ni ämnar väl inte att taga lifvet af er.

SVENSSON. Det tror jag ej skall komma att behövas, ty hvarför — denna smålek har gjort mig femton år äldre. Nu vill jag draga mig tillbaka.

ADELHEIDE. Vill ni lemna här?

SVENSSON. Jag vill inte stå någon i vägen, äfven om han är mycket yngre än jag och någon tioårig garanti ej kan vara tal om.

ADELHEIDE. Jag begriper er inte.

SVENSSON. Jag existerar ju inte för er. Huru skulle ni då kunna begripa mig. Det är dumbeter allt hvad den stackars Nikodemus pratar. Han kan ju inte en gång tala sitt modersmål. Stackars Nicodemus hjerta kan ej gifva sina känslor luft; men den andre — (*Tar fram en bok.*) Jag hade ämnat gå utan att taga afsked; men boken, grammatiken. — När jag för första gången tog den i min händer —

ADELHEIDE. Mina händer.

SVENSSON. Ack, hvad ni är god, plural — Och ändå existerar jag ej mera.

ADELHEIDE. Ni kan behålla boken som ett minne af mig.

SVENSSON. (*Trycker boken till sitt hjerta.*) Ack, den är för bra för mig. Jag kan inte taga emot den — ty hvarför — hvar gång jag skulle läsa i den kunde jag ej låta bli att tänka på er. Huru god ni alltid varit emot mig. Huru ni alltid vänskapsfullt har korrigerat mig. Det behöfver ej han, han har uppfostran.

ADELHEIDE. Hvem?

SVENSSON. Den, som älskar er.

ADELHEIDE. Mig, hvem skulle väl älska mig?

SVENSSON. Nog vet jag ännu en. Adjö, fröken. Lef väl. (*Vill gå.*)

ADELHEIDE. (*Förlägen.*) Ni glömmar herr inspektor att oss emellan finnes ännu en sak att ordna. En synnerligen delikat sak. Jag menar den der förlofningsannonsen.

SVENSSON. Jag svär eder att jag i den saken är lika oskyldig som barnet som föddes i natt.

ADELHEIDE. (*Spelar förlägen.*) Min herre, denna liknelse till en stackars oskyldig flicka.

SVENSSON. (*Ifrig.*) Det är ett skälmstycke utan liknelse. Om jag får reda på hvem det är som så har chikanerat er. — —

ADELHEIDE. Herr Svensson — —

SVENSSON. Så skall jag slå honom sönder och samman om jag inte rent af slukar karlen lefvande.

ADELHEIDE. Ni skulle verkligen — —

SVENSSON. Jag skulle bestämdt göra mig för evigt olyckligt. Jag skall annonsera: Härmed förklarar jag min förlofning med fröken Adelheide Humle, vara af noll och intet värde.

ADELHEIDE. O himmel, det skulle jag aldrig kunna öfverleva. En sådan skandal.

SVENSSON. Ja, men —

ADELHEIDE. Nej, då må heldre förlofningen vara som den är. O hvad säger jag? (*Hon gömmer ansigtet i näsduken.*)

SVENSSON. Ja, men — —

ADELHEIDE. Jag har en aning om hvem den obscura personen är, det är Frans och ingen annan.

SVENSSON. Nej, det är rakt omöjligt.

ADELHEIDE. Hvarför skulle det vara så omöjligt?

SVENSSON. Nu måste grafven tala. Han älskar ju er.

ADELHEIDE. Jag har nog märkt att han intresserar sig för Malvina och vill aflägsna mig.

SVENSSON. (*Slår sig för pannan.*) O, jag min åsna som inte kunde räkna ut detta.

ADELHEIDE. (*Kokett.*) Men förlofningsannonsen?

SVENSSON. Det är som det är. Den kan inte tagas tillbaka hur gerna jag än skulle vilja.

ADELHEIDE. (*Samma jeu.*) Är det ert allvar, ni stygge karl.

SVENSSON. Inte för min skuld utan för er. Om det berodde på mig så visste jag nog hvad jag ville. Skulle ni vilja ha en sådan gammal åsna som jag?

ADELHEIDE. (*Samma jeu.*) Ni har ett godt hjerta Nicodemus.

SVENSSON. Haf medlidande med mig. Jag skulle bli galen af glädje. Af barmhertighet — säg »ja.» Icke därför att ni älskar mig utan därför att det redan stått i tidningen att vi äro förlofvade. Tag detta som en vink af ödet. Säg ja — Adelheide, jag älskar er!

ADELHEIDE (*kokett, sjunker i hans armar.*) Jag har älskat dig länge, Nicodemus.

SVENSSON. (*Utom sig.*) Du älskar mig — jag tror jag »svimlar.»

ADELHEIDE. (*Hjertligt.*) Svimmar.

SVENSSON. Engel.

Elfte scenen.

DE FÖRRA. FRUN. FRANS. MALVINA.

FRUN. Nu har jag fått reda på huru allt hänger samman. Frans har tillåtit sig ett mycket opasande skämt.

ADELHEIDE. Hvad sade jag?

SVENSSON. (*Till Frans.*) Hur mycket gick annonsen till? Den vill jag betala.

FRUN. Ni kunna vara lugna mina vänner. Den fatala annonsen har endast förekommit i det nummer af tidningen som vi sett, och detta har Frans ställt till med hjälp af tidningens redaktör som är hans personlige vän.

SVENSSON. Vi skulle sålundä ej vara förlofvade.

Hvad är detta för »tosingafora?» (*Till Adelleide.*)
Jag existerar för eder väl likaväl.

ADELHEIDE. (*Rücker honom handen.*) Vi låta
det ändå vara som det är, tänker jag.*

FRUN. Hvad nu. Hvad vill detta säga?

FRANS. Att jag sammanfört två, som i hem-
lighet älskat hvarandra sedan många år tillbaka.

SVENSSON. (*Gemytligt tryckande Frans hand.*)
Jag tror honom aldrig mera — ty hvarför — det
vet han.

FRANS. Grafven är stum och omätlig dess
djup. (*Härmande Scenssons dialekt.*)

MALVINA. Och jag?

FRUN. (*Skrattande.*) Du skall till staden i
pension.

FRANS. (*Bedjande.*) Men tant — —

MALVINA. (*Till Svensson.*) Nu kunde Svens-
son föra in en annan förlofningsannons i revanche.

SVENSSON. Om 10 år.

FRUN. Nu när jag förlorar min gamle inspek-
tor, får jag väl se mig om efter en svärson som kan
vara min rådgifvare. (*Frans och Malvina vilja
omfamna hvarandra.*) Nej, stopp, först examen.

SVENSSON. Ty hvarför? Man kan aldrig veta
hvad det är bra till.

Riddå.

I en tid då svenska originalarbeten hardt när höra till sällsyntheter inom vår literatur är det med innerlig tillfredsställelse vi fått oss ett sådant tillsändt från en af våra mera lofvande yngre författare.

Förlofvade för fort är ett litet enaktsstycke, som, trots det kallas bearbetning, tydligen icke är något annat än original, ehuru förf. blygsamhet förbjudit honom att angifva den rätta benämningen. Det hela är en älsklig interiör å en af Uplands större herregårdar och författaren har med rätt uppfattning af det komiska låtit gårdens inspektor tala den bredaste skånska, hvilket i detta landskap just är af ypperlig verkan. Det allvar som representeras af fru Grönvall koncentreras utmärkt mot de ungas liflighet och ysterhet samt guvernansens och inspektorens bryderi genom en på skämt införd förlofningsannons och deras verkliga känslor. Af särskild komisk effekt tillåta vi oss påpeka Svenssons »ty — hvarför?» samt 10:de scenens slut. Ehuru väl arbetet tyckes vara ett förslings sådant och oegentligheter icke helt och hållet saknas, tillråda vi dock på det lifligaste författaren att fortgå på den bana, han inslagit och att fortfarande och flitigt skriva för scenen, ett arbetsfält som tyvärr nutida författare allt för litet odla.

L. B.

1001850949

